

401/2190

התאחדות כולאי ישראל
הספרייה

הירחון הישראלי לבולאות

* באגודות * *

באגודות סוחרי הבולים

באסיפה כללית שנתיית של אגודת סוחרי הבולים בישראל נבחר אורי שליט, יצואן בולים, מחדש כנשיא אגוד סוחרי הבולים לארבע השנים הבאות (1979—1982). כן נבחר ועד חדש בהרכב אורי שליט — נשיא, י. ברנד — גזבר, גינטר גוטמן, אריה גלעדי, י. ששון וא. סינק — יהיו ברוטציה.

ברכת יו"ר
ההתאחדות

עם הופעתו המחודשת של בטאונג, ברצוני ל-
הודות לכל אלה שנתנו
יד ואיפשרו פרסומו
של כתבי-העת הבולאי
היחידים במדינה.

תודה מיוחדת להנהלת השרות הבולאי ואנשי משרד התקשורת שהקדישו הרבה מחשבה ורצון טוב לקידום הבולאות המאורגנת, שאחד ממרכיביה החשובים הוא כתבי-עת בולאי.

בחוג לתולדות הדואר

ב-29.5.79 כונסה האספה הכללית של ה-
חוג לתולדות הדואר בא"י, במועדון הבולאי
בת"א.

אני פונה בזאת לחברנו הבולאים, לטול חלק פעיל
בבטאון, בכתיבת מאמרים והערות למערכת. תודה
לחברנו בלאו וברק על שנאותו לסייע לחברנו
א. לין, עורך העתון.

באספה אושר תקנון של האגודה ונערכו
בחירות למוסדות.

תפקידים בוועה"פ

בעקבות אשור התקנון, נבחרו לוועד ה-
אגודה: יו"ר — ד"ר צ. שמעוני;
ס/יו"ר — ה. מינץ, האחראי על קשרי
חוץ; ס/יו"ר — ב. גרוסר;
מזכיר/גזבר — ע. רחמוט;
עורך — ע. גלסמן;
פרסום ויחסי צבור — ר. נחום;
חבר ועד — ד"ר י. רמון;
בועדת בקורת: מ. סונדק וב. קלינר.
האגודה החדשה, כמו החוג שקדם לה,
עוסקת בכל הקשור באסוף ומחקר של
תולדות הדואר בא"י.

בישיבה הראשונה של הוועד-הפועל ה-
חדש של ההתאחדות אגודות הבולאים הציע
יו"ר ההתאחדות א. אוקו, חלוקת התפ-
קידים: משה ויגוצקי (ירושלים) וא. סינק
(חיפה) — סגנים ליו"ר; רפי נחום מזכיר
ההתאחדות; ש. ארצי — גזבר, מ. טשסלי
— אחראי לקשר עם האגודות, יצחק ברק
— אחראי לפעילות עם הנוער וקומיסר ל-
תערוכות בחו"ל, א. שטקל — אחראי ל-
ענייני תערוכות בארץ, משה ויגוצקי —
דובר ההתאחדות ואיש קשר לענייני עתו-
נית, מ. מרקו — אחראי לאקספרטיזה.

באגודה כ-50 חברים מכל הארץ, וחברים
חדשים יתקבלו בברכה.

בשער: 3 בולי אישים ובול "ילדים מציירים את
ירושלים" מתוך סדרה של 3 בולים שיופיעו בחודש
נובמבר 1979.

הכתובת: ת.ד. 10075 ירושלים.

הירחון הישראלי לבולאות

Israeli Philatelic Monthly • Fédération des Sociétés Philatéliques Israéliennes

בטאון התאחדות אגודות הבולאים בישראל

Editor: **ARIE LYNN**

Redaction: I. BARAK, L. BLAU

TEL-AVIV, P.O.B. 21224

OCTOBER-NOVEMBER 1979 No. 1-2

העורך: **אריה לין**

המערכת: י. ברק, ל. בלאו

ת.ד. 21224 ת"א

תשרי-חשוון תש"מ 1-2

בתוכן

2	בהתאחדות
3	בטור אחד...
4	חדשות הבולאות בישראל
5	על בולים וסוחרים
6	בולים לחמי טבריה
7	אל עריש
8	ואריאציות בבולי גוף
9	דואר צבאי אמריקאי בא"י
10-11	יודאיקה
12-13	תערוכות
14	בולי או"ם בגרמניה
15	שנת הילד
16	בספרות הבולאית
17	מכתבים למערכת, זוטות
18	בולים לאספה האירופית
19, 22	חדשות באנגלית
20-21	בולים שלא הופיעו

בטור אחד

שוב סליחה והתנצלות ושוב תקוה, ש' אכן נצליח לעמוד במשימה ולהתמיד ב' הוצאת בטאוננו. המשימה אינה קלה, שכן הוצאות ייצורו של עתון מקצועי ספציפי כמו עתוננו, הן כה גדולות שאין כמעט דוגמה בעולם כולו שללא תמיכה ממלכתית או מסחרית אפשר להוציא עתון כזה. ואם בעולם הגדול הדבר בלתי אפשרי על אחת כמה וכמה בישראל, בה מספר הקוראים מוגבל, בה קוראים רוב הבולאים בשפה נוספת, פרט לעברית ובה קשרי תרבות עם רוב מדינות העולם מהן מגיעה אלינו ספרות מקצועית ואין הכרח להצמד לעתון מקצועי בשפה העברית דוקא.

ובכל זאת, כמעט בכל שנות קיום המדינה הופיעו בארץ בטאונים בולאיים, בחלקם כאלה שנעלמו מיד עם הופעתם, אך גם כאלה שהתמידו או כמעט התמידו ובצורה זו או אחרת הצליחו להופיע עד לתקופה אחרונה... אך לא יותר.

חידוש הופעתו של בטאוננו מתאפשר אך ורק תודות לתמיכתו של משרד התקשורת והשרות הבולאי, שסוף סוף הבינו שחינוך בולאי באמצעות כתבי-עת בולאי, בשפה עברית (ואנגלית), הוא ערובה לדור ה' המשך לבולאות ויש להקדיש לשם כך מחשבה וממון...

חשוב שקוראינו ידעו, שתמיכתו של השרות הבולאי בבטאון אין בה כדי לשעבדו. כל כסף שיועד למימון העתון בא מקרן תערוכות ופעולות תרבות שמקורה בכספי הערר-המוסף של גליונות-הזכרון וזה למעשה כספם של הבולאים וזכותם להנות ממנו.

לא נותר לנו אלא להודות לכל אלה, בהתאחדות ובשרות הבולאי, שעשו מאמץ ואיפשרו לנו לחדש הופעתו של עתוננו.

אריה לין

בעלי מלאכה - לראש השנה

רבי יוחנן הסנדלר, גם הוא מגדולי חכמי ישראל, והמסורת מספרת עליו שמצא מח- ייתו בענף ההנעלה (קרי סנדלרות). מוצאו מאלכסנדריה. שלושת הבולים הודפסו בערכים של 1,80, 8.50 ו-13 ל"י.

הבולים עוררו התנגדות החוגים הדתיים בשל חילול הקודש...

בול ל"אורט"

בתחרות לציור בול למלאת 400 שנה ל- ארגון "אורט", זכה בפרס הראשון משה פרג, שהצעתו תודפס בבול. במקום השני זכה סטודיו דייגי את לוי; במקום השלישי — שמעון כתר ודוד פסח. לתחרות הוגשו 67 תרשימים.

כנס בולאי בגעתון

החוג הבולאי במועצות האזוריות געתון, סולם צור ונעמן קיים באחרונה כנס אזורי של בולאי הסביבה, ומנהל השירות הבולאי היה מרצה אורח בכנס. החוג מקיים פגישות דו-שבועיות באחד מיישובי האיזור, ואחת לכמה שבועות מתקיים מטעמו כנס שבו נוטלים חלק כל בולאי הסביבה. בדבר פר- טים אפשר לפנות אל: זלמן בן-יצחק, קיבוץ עברון, ד.נ. אשרת.

השירות הבולאי הנפיק עתה סידרת בול- לים שהוקדשו לשלושה חכמים בעלי מלא- כה: רבי מאיר בעל הנס, רבי יהושע בן חנניה ורבי יוחנן הסנדלר. שלושת הבולים הופיעו לקראת ראש השנה תש"ם במס- גרת סידרת "מועדים לשמחה".

הבולים עוצבו בידי א. גלזר מתל-אביב בצורה מעניינת ומקורית. כל חכם צויין ב- מיניאטורה בתוך דף מן המשנה המספרת עליו. לבולים יצורף עלון הסברה ובו פרטים על שלושת החכמים ועיסוקם, שנכתבו ב- ידי מאיר בן דב.

חז"ל ראו בעיסוק במלאכה טעם נכבד בחיים, אשר בא להשלים את לימוד התורה, אבל בשום פנים אין העיסוק האחד בא על חשבון השני. התיאום בין השניים הוא ש- נותן את טעם השלימות, שאליו ישאף ה- אדם.

ישנן הרבה אמרות חז"ל בשבחה של ה- עבודה והמלאכה והצורך בלימוד מקצוע לשם פרנסה. השלושה שנבחרו הם כאמור רבי מאיר בעל הנס, אביהן של רבות מ- הלכות המשנה, שהיה מגדולי החכמים בכל הדורות ועמד בראש ישיבת טבריה. רבי מאיר מצא את פרנסתו בעבודת לבלרות. הוא כתב ספרי תורה, מכתבים ודרשות ל- ציבור, ואף המציא דיו מיוחדת לכתיבה, ששימעה נודע בכל עולם התרבות. יש ה- מספרים, שנתן שליש מריווחי עבודתו ל- תלמידיו, על מנת שלא יצטרכו לטרוח הרבה בזמן לימודיהם.

רבי יהושע בן חנניה הוא מגדולי התנאים, והיה מתפרנס מעבודת נפחות. מומחיותו היתה עשיית סיכות ומחטים. מספרים, ש- ביתו היה מכוסה פיח מתנורי ההתכה ש- שימשו אותו בעבודה זו.

בולים לחמי טבריה וים המלח

עד כה, קיימים בישראל טיפולים במחלות שריר ופרקים שונות, טיפולים במחלות עור ובעיקר הספחת (פסוריאזיס) וטיפולים ב- מחלת הקצרת (אסטמה). נא-המרפא ה- מיועדת לטיפול בקצרת היא ערד המשו- פעת באוויר צח ומיוחד ומתוכננת מראש להיות עיר מרפא.

מכירת הבולים הופסקה 4 ימים אחרי הופעתם. רשות נאות מרפא שמה לה למטרה לדאוג לאמינותם של טיפולים אלה והיא מפקחת עליהם בתוקף החוק. בטבריה נבנה בצד המרחצאות מרכז תר- מלי חדיש ומודרני מהמשוכללים בעולם, ובים המלח מתכננים מרכז מרפא לחולי ה- ספחת.

בצד כל אלה מתפתחת לאחרונה תעשיה חדשה לייצור ולשיווק מים מינרליים. מים אלה ישווקו לחו"ל וכן ישמשו לטיפולים ב- ארץ הן לשתייה מוגעת והן לשתיית מרפא. ישראל משקיעה כיום כספים רבים ב- נושאים אלה וחוקרת את התכונות שעדיין אינן ידועות.

רשות נאות מרפא רואה בפוטנציאל ה- קיים בישראל נכס שיש בו עתיד והיכול לתרום לכלכלתה של ישראל ולהביא מזור לאנשים רבים בעולם.

עידן השלום במזרח התיכון נותן אותו- תיו גם בנושא זה ולישראל תכניות לשיתוף פעולה מקצועי ולעידוד תיירות מרפא גם מהארצות השכנות.

דואר ישראל הנפיק בספטמבר שני בולים לכבוד נאות-מרפא בישראל: חמי-טבריה ומעיינות ים-המלח. לקראת הופעת הבולים, שצוירו בידי אשר קלדרון, קיבלנו מה- שירות, הבולאי, בחתימת מר סמי טוויג את ההסבר הבא:

ישראל נתברכה בשפע של שמש ומעי- נות-מרפא בעלי תכונות-ריפוי. עוד ב- תקופת התנ"ך מוזכרת ישראל פעמים מס- פר כארץ בה המעיינות החמים היוו מקור למחלוקות, שכן רבים היו הרוצים לזכות במקורות-מרפא אלה.

עוד בתקופה הרומית הוחל בפיתוח נר- חב של מעיינות אלה והפיכתם לאזורי מרפא. שרידים ברורים לכך נמצאים סביב אתרי המרפא של התקופה החדשה וזאת, בנוסף לשמה הטוב של ארץ-ישראל שהו- ציאו קיסרי רומי שקיבלו בעצמם טיפול ב- מים אלה.

התקופה החדשה החלה בשנת 1932, עם הקמת המרחצאות בטבריה. מאז ועד היום יצא שמה של ישראל בעולם הרחב כארץ של תיירות מרפא.

שני מרכזי המרפא העיקריים בישראל הם חמי טבריה ליד הכנרת וים המלח. ב- שני מקומות אלה נעשות פעולות פיתוח לניצול מירבי של תכונות המרפא הגלומות בהם ולביסוס התשתית לתיירות מרפא מודרנית.

בשנת 1973 הכירה הכנסת בצורך לטפל בנושא זה בצורת תחיקה. בשנה זו התקבל בכנסת „חוק רשות נאות מרפא“ שבעקבו- תיו הוקמה רשות נאות מרפא.

בין תפקידיה של הרשות: לקדם את רמתן של נאות המרפא הקיימות, לעודד ולתכנן פיתוחן של נאות מרפא חדשות, לחקור וליזום מחקרים על תכונותיהן הרפואיות ולעודד את תיירות המרפא.

אל עריש בארבעה תאריכים

מאת אריה לינדנבאום

אל-עריש ביום החזרתה למצרים

חתומים מן התקופה ההיא, הם מבוקשים למדי.

ב-25.5.79 נעשו כמה מזכרות בולאיות בקשר עם היום האחרון של דואר ישראל באל-עריש, אולם מעריכים שמספר הפריטים אינו מגיע אפילו לכ-10 אחוז מן ה-כמות שנעשתה בתום מלחמת ששת הימים. יצרן מעטפות, מן הגדולים בתל-אביב, מסר לנו, במעט נוסטלגיה, שבששת הימים הטיב בע כ-12 אלף מעטפות ברוב בתי-הדואר של הממשל הישראלי. עתה, בהעדר פופר-לריות לחומר זה הוא מסתפק במאות בלבד.

יצרן מעטפות אחר, שהצליח בזריזות ראויה להוקרה להחתים שתי חותמות — מצרית וישראלית על-גבי מעטפה אחת ו-מייחס לצירוף זה חשיבות פילטלית רבה, מוכר אותן בהצלחה ניכרת — כל עוד „החומר אקטואלי“...

בולים אנטי ישראליים

ועידת הפסגה של „מדינות הסירוב“ ש-דנה בהסכם „קמפ דייוויד“ במושב בלוב צוינה ע"י מדינה זו בהנפקת 4 בולים אנטי ישראליים, המציגים ציורים המתארים את מפת ישראל מוקפת על ידי מדינות ערב מאוחדות, המוכנות להילחם בישראל ו-המוני ערבים נוהרים.

הכתובת בערבית ובאנגלית היא „אין שלום עם התוקפים“.

עם מסירתה של אל-עריש לשלטון מצרי הוטבעו במקום ב-25.5.79, שתי חותמות-דואר — ישראלית ומצרית. שתי חותמות של שתי רשויות באותו יום אינם דבר של מה בכך, שכן פיזית היה קשה להשאר ב-אל-עריש אחרי פינוי כוחות צה"ל מן ה-עיר וסיום פעולותיו של הממשל הצבאי ו-הממונה על הדואר בצפון סיני. בכל זאת, ב-25.5.79, היום האחרון לפעולות הדואר הישראלי באל-עריש, הוחתמו שם מעטפות ישראליות בתאריך הנ"ל ובאותו יום ממש הוטבעו חותמות מצריות בדואר שהופעל על-ידי מצריים ומציינות את היום הראשון לפתיחתו מחדש של דואר מצרי באל-עריש.

מעניינות ביותר הן המעטפות שעליהן שתי החותמות, הישראלית והמצרית. שתי-הן בתאריך ה-25.5.79 — אחת מציינת את הנסיגה והאחרת את השיבה למקום...

סיטואציה שונה זכורה לי משנת 1967. ב-9 באוגוסט 1967 הופעל הדואר הישראלי באל-עריש והוטבעה חותמת מיוחדת ש-ציינה את פתיחת הדואר. החותמות המצ-ריות האחרונות מיוני 1976 הוטבעו ב-6 ואולי גם ב-7 ביוני אולם לא על חומר פילטלי מכון אלא באורח מקרי על דברי-הדואר שהועברו בדואר אל-עריש בימיה הראשונים של המלחמה. קשה לקבוע מה היה, אומנם, התאריך האחרון של הדואר המצרי באל-עריש, אך מניחים שה-7 ביוני 1967. בערך חודשיים לא פעל הדואר בעל-עריש ורק ב-9 באוגוסט 1967 הופעל מחדש על-ידי הממשל הצבאי הישראלי.

משום מה אין האספנים מייחסים חשיבות לארבעת התאריכים של הכיבוש והנסיגה של אל-עריש במבצע סיני ב-1956, אולי בשל ריבוי המזכרות הפילטליות שנעשו ב-אותו מבצע.

במלחמת השחרור לא היו מזכרות פיל-טליות יזומות ובמידה שקיימים דברי-דואר

ואריאציות בבולי נוף

מאת אריה לין

על נייר שונה, דבקים שונים, ניואנסים ב- גווני הצבע ושינויים במספר פסי-זרחון ועוד מיני שינויים שרק בעין מזוינת ניתן להבחין בהם. נוסף לכך יש כאלה המאספים גם בולים עם תאריכי הדפסה שונים ואז רשמתם עוד יותר גדולה, שכן יש בולים שהמבדיל ביניהם הוא תאריך ההדפסה בלבד. אלה חייבים לאסוף גליונות שלמים, או לפחות הפינות הימניות של הגליון

בלבד. השרות הבולאי איננו מודיע על מיני הסטיות בהדפסת בולי-הנוף ואף לא לגבי הדפסות זרחון, ומי אם לא השרות הבולאי יודע את תאריכי ההדפסה של כל בול, שינויים בנייר, בדבק והשימוש בזרחון. על כל אלה אין השרות הבולאי מודיע ואף הוציא מן הקטלוג החדש את מעט המידע שהיה בו במהדורה הקודמת לגבי תאריכי ההדפסה (?). המוזר, שבתאור הרשמי ב- קטלוג השרות הבולאי, מופיעים הרבה פרי- טים, לרבות שיטת ההדפסה, אך לא מזכיר רים אם הנייר הוא עם תמיסה זרחנית או בלעדיה, כאשר ברור שהאספנים מאספים את הבולים בהתאם לשינויים שבהם וה- שימוש בזרחון הוא תופעה שהשתרשה בבולי ישראל ובבולאות. אין להעלות על הדעת שמישהו יוותר על בול עם פס זרחון משום שהוא דומה לבול אחר ללא זרחון. ואם כך הוא, חובה לפרסם מידע מוסמך.

הבולאות איננה משעממת, בדרך כלל, כי תמיד ניתן להוסיף בול חדש לאלבום, או לחלום על בול שחסר...

לא מעט בולאים מתעמקים בנושא האי- סוף שלהם עד כדי מחקר וכאשר תחום ה- נושא נראה להם צר או "סגור", מיד נמצא מישהו שיודע להרחיב את היריעה בתו- ספת פריטים בלתי שיגרתיים, שאיסופם מחייב חקירה וחיפוש והאלבום תופח ו- השמחה רבה.

המבקר בימים אלה במועדוני הבולאים מוצא קבוצות אספנים בחיפוש מתמיד אחרי ואריאנטים חדשים בבולי הנוף שלנו, שרש- מית הופיעו מהם לא יותר מ-26 בולים ו- אולם, למעשה, יש כבר אספנים שברשותם מאה ויותר בולים שונים בסידרת ה-26 בולים שהופיעו בשנים האחרונות.

הכוונה לסידרה בולי "מנוף הארץ", ה- סידרה החמישית והשישית מן המניין ש- ראשיתה באוקטובר 1971.

בולי "מנוף ארצנו" החליפו את סידרת סימלי ערים. עד-כזה הופיעו 26 בולים "מנוף הארץ" שהוקדשו (לפי סדר הופע- תם) לנגב, כינרת, יפו, ראש-פינה, (פע- מיים) נתניה, עין-גדי, עכו, מדבר יהודה, גן-השלוש, עבדת, חיפה, החרמון, המפרץ הנעלם, אי האלמוגים, תל-דן, עמק-זבולון, ברכת-רם, אמת-המים שליד עכו, צפת, נצרת עילית וקיסריה.

התעמקנו מעט ברשימות של מספר אס- פנים-חוקרים ומצאנו שכל אחד מ-26 ה- בולים הופיע, נוסף לבולים שהודפסו עם פסי-זרחון ובלי זרחון, גם בהדפסות חוזרות

דואר צבאי אמריקאי בארץ ישראל

מאת צבי ברסט

צמוד ליחידת ההנדסה המקומית התקיימה יחידת שרותי-הדואר 682, אשר הפעילה את בסיס-הדואר השונים.

בסיס 1221 APO

בעמק יזרעאל (כנראה ליד עפולה) היה בסיס 1221 APO.

בבסיס זה היה מוקם כנף אווירוני קרב 57. יחידה זו פעלה בארץ מ-15.7.42 עד 16.9.42. היחידה עברה אחרי כן למצרים.

חיפה — 1227

החל מ-20 ביולי 1942 הגיעה ארצה ו-התארגנה כנף המפציצים הכבדים 98. יחידה זאת היתה מורכבת מ-3 טייסות (343, 344, 345). שתיים התמקמו בשדה-התעופה רמת-דוד ואחת בשדה ליד עכו. בסיס ה-דואר הצבאי בחיפה סיפק את שרותי ה-דואר של יחידה זו.

בסיס דואר זה לא השתמש בחותמת שלו מיוחדת במספר היחידה; החותמת היתה ללא מספר. אפשר לזהות את היחידה רק ברישום של השולח — שרשם את המספר 1227 מצד האחורי של המכתב.

יחידה זאת שרתה בארץ מ-20.7.42 עד 30.3.43.

חוג אספני רומניה — בארה"ב

בארה"ב פועל זה שנה שניה חוג מיוחד של אספני בולי רומניה. מטרת החוג לשמש מרכז אינפורמציה לאספני בולי רומניה ב-כל העולם, אך במיוחד בארה"ב. כמו כן לעודד מחקרים בולאיים בנושאים הקשורים בבולי רומניה, במיוחד התקופה הקלאסית. החוג מוציא ביולטין מיוחד לאינפורמציה ולמחקר. הכתובת:

GEORGE PATAKI 24-34 76th Street,
Jackson Heights N.Y. 11372 U.S.A.

ככל שמתרחקים ממלחמת העולם ה-שניה, מתעורר העניין בחומר דוארי מת-קופה זו. אחד הנושאים שלא מוצה דיו, הוא הדואר הצבאי בארץ-ישראל במלחמת ה-עולם השניה. פרק מיוחד הוא הדואר ה-צבאי האמריקאי.

בתקופה שבין 1942—1946 שרתו בארץ-ישראל מספר יחידות של צבא ארה"ב, בהתאם לפרוט הבא: —

(כנף מפציצים 376)
376th Bomber group

(כנף מפציצים 98)
98th Bomber group

(כנף מטוסי קרב 57)
57th Fighter group

(שרותי הספקה בלוט)
Levant Service Command

(בית-חולים בסיסי 24)
24th Station Hospital

(יחידת שרותי הנדסה 1081)
1081 Engineer Utility Detachment

(יחידת שרותי דואר 682)
682 Army Postal Units

בתקופה זאת פעלו בארץ 5 בסיסי דואר צבאי, לפי החלוקה הבאה:

בשדה תעופה לוד (בן-גוריון) APO

בנמל תעופה לוד התארגנה יחידת ה-מפציצים 376 והיתה בלוד מ-31.10.42 עד 8.11.42. יחידה זאת עברה למצרים ומשם, תוך התקדמות הקרובה ללוב, טוניסיה ו-איטליה.

בסיס תל-ליטונינסקי 682

בסיס דואר זה שרת את בית-החולים ה-צבאי האמריקאי 24 בתל-ליטונינסקי בתקופה מ-26.11.42 עד מאי 1946.

במחנה תל-ליטונינסקי הוקם מפעל לייצור פחי בנזין (Jerry cans). הייצור היה באחריות יחידת הנדסה 1081. את הפחים שלחו ל-מצרים, ממלאים בדלק ושולחים באניות למפרץ הפרסי ומשם דרך היבשה לרוסיה.

איינשטיין - גם במונקו

הוקדש לשלושה בעלי פרס נובל בפיסיקה ביניהם אלברט איינשטיין. בול דיוקן איינשטיין ונוסחתו הידועה הופיע גם במונקו. בול איינשטיין הגרמני הופיע ב-6 ביולי.

אוטו לילינטל אינו יהודי

שלום ברמן מכפר לימן הפנה תשומת ליבנו לרשימת הבולים שפורסמה ע"י הגרירות הגרמנית בישראל. בולים אלה הוקדשו בגרמניה לאישים יהודים או ל-אירועים יהודיים, וביניהם הוזכר שמו של אוטו לילינטל. לדבריו, יש אי-ודאות בקשר ליהדותו של לילינטל והוא מסתמך על כך "א של האנציקלופדיה העברית שבה לא צויין כי לילינטל היה יהודי.

לעניות דעתי, לילינטל אכן לא היה יהודי. דיוקנו הופיע בגרמניה על שני בולים — ב-1934 וב-1952. העובדה שב-1934 הופיע דיוקנו על בול-דואר של הרייך הגרמני ה-שלישי דיה להוכיח שלילינטל לא היה יהודי. אוטו לילינטל היה מהנדס טייס ואוירונאוט (1896—1848) שנהרג תוך כדי טיסה ב-מטוס דו-מנועי שבנה. את כל זמנו הקדיש לחקר אפשרויות התעופה ובנה הרבה דאונים ומטוסים חד-מנועיים ודו-מנועיים. בספרו של יעקב אבישי "אלף אישים" אמנם נזכר לילינטל כמהנדס יהודי, אולם נראה לי שהראיה הבולאית שהזכרתי משכ-נעת יותר, שכן לא ייתכן שהנאצים ב-1934 היו מקדישים בול דואר לאדם ממוצא יהודי.

משה מנדלסון בברלין

ב-9 באוגוסט השנה הופיע במערב ברלין בול זכרון לפילוסוף היהודי הגרמני משה מנדלסון שהשנה ימלאי 250 שנה למותו (6.9.1729). בול מנדלסון צוייר והודפס ב-בית הדפוס הממשלתי בברלין. ביום ההוד-פעה הוטבעה גם חותמת מיוחדת ובה שמו של הפילוסוף היהודי הדגול.

רשימת המדינות המנפיקות השנה בולים לזכרו של המדען היהודי הדגול פרופסור אלברט איינשטיין גדלה מיום ליום. מ-ארה"ב נמסר על הטבעת חותמת מיוחדת בפולרטון שבקליפורניה, שהוקדשה לשני הפיזיקאים הדגולים — איינשטיין ואדיסון (ממציא נורת החשמל). החותמת הוכנסה לשימוש ב-16 ביוני.

מעמד הר סיני בגרמניה וסימון ווייל בצרפת

מקסים שמיר מתל-אביב צייר עבור דואר טוגו, סידרת בולים שהוקדשו למדען ה-יהודי פרופסור אלברט איינשטיין. בסידרה שישה בולים, ביניהם בולי דיוקן של איינש-טיין מנגן בכינור, איינשטיין עם מקדונאלד בברלין והמצפה בפוטסדם, נוסחתו המדעית ודיאגרמה.

סידרה אחרת של טוגו, שאף היא צויירה בידי שמיר הוקדשה לעשור נחיתתו של האדם הראשון על הירח. בבולים אלה תמו-נות ידועות ממבצעי החלל של האיש ה-ראשון על הירח.

גרמניה המערבית הודיעה על הנפקת בול לזכרו של איינשטיין, אבל ללא דיוקן. הבול

חותמת בתערוכת קק"ל בצרפת

סימון וייל (1909 פריס – 1943 אשפורד, בריטניה) היתה הוגה דעות צרפתית (ב־ענייני חברה ודת) ויהודיה שפרשה מן ה־יהדות אחרי שובה ממלחמת האזרחים ב־ספרד, שבה היתה לה לפי דבריה „חוויה דתית נוצרית“, ומאז היתה הנצרות ה־קאתולית מרכז עניינה. היא גילתה שנאה עזה ליהדות עד כדי אנטישמיות גסה. בעת מלחמת העולם השנייה ברחה עם הוריה למרסיי ואחר כך לאנגליה, שם עבדה עם דה־גול עד מותה. במלאות שבעים שנה להולדתה הונפק בצרפת בול מיוחד לזכרה.

מגן-דן על הקיר

בול מעניין שהונפק בערך של 2 פרנקים מוקדש למיניאטורה המציגה כלים מוסיקליים מהמאה ה-15: נבל, אורגן וחליל — וכן נערה המנגנת באחד מהכלים האלה. ברקע נראים גם מנגנים, ומגן דוד מופיע על הקיר בצורה בולטת ביותר.

ב"ידיעות אחרונות" קראנו על תגלית בנושא יודאיקה שהביא ב-ימים אלה „פראבדה“, ביטאון המפ-לגה הקומוניסטית בבריה"מ.

במדור של זיכרונות מסופר, כי ב־
אסיפת־בולאים בעיר הסובייטית א־
גלס זיהה אחד המשתתפים את ה־
נערה המופיעה על בול לכבוד אירגון
ה־"פיונרים" שיצא ב־1936, כחברת־
נעורים שלו. הוא סיפר, כי צולמה
לצורכי הכנת הבול כשלמדה בכיתה
ו' בלנינגרד. עוד נמסר, כי בינתיים
גמרה ה־"פיונרית" לימודי־רפואה ב־
עיר סרטוב והתמחתה בביוכימיה, ו־
גם נישאה לרופא. שמה ד"ר אי.א.
חלמסקייה והיא יהודיה, כמו גם
בעלה. לד"ר חלמסקייה אח בתל־
אביב ושמו ד"ר חלמסקי וכן דודן
בתל־אביב ושמו כהן!

חותמת צרפתית מעניינת מבחינת ה-
אספן היהודי הוטבעה באחרונה בפאריס,
לרגל תערוכת בולי ישראל וקס"ל, שנערכה
שם בסוף חודש מאי.

ב־20 במאי נפתחה בפאריס תערוכת בולי קק"ל שסיסמתה ידידות פילטלית, צרפת-ישראל" והדואר הצרפתי הטביע חותמת מיוחדת, יפה ומעניינת כשבמרכז יונת ה־שלום ובשוליה הנוסח: „ידידות פילטלית, צרפת-ישראל”.

אחרי כמה שנים שלא זכינו בחותמות בעלות תוכן יהודי בצרפת (פרט לחותמת עם ויטראז'ים של שאגאל שאספני „יודאי-קה“ משייכים אותה לאוספיהם) נעים היה לראות שוב חותמת צרפתית מיוחדת ל-מאורע יהודי-ציוני כמו תערוכת בולי קס"ל.

„נתן החכם" בגרמניה

מחזהו של הפילוסוף הגרמני אפרים לסינג (1729—1721), „נתן החכם” הופיע לא מזמן בבול דואר מזרח-גרמני במסגרת סדרת בולי אישים, ביניהם אפרים גוטהולץ לסינג. ה„מכתבים” המפורסמים שלו שהופיעו בשנים 1758—1765 זיכורו בתואר „אבי הביקורת הגרמנית. מטרתו היתה לשנות את טעמים הספרותי של בני עמו מהשפה צרפתית. המפורסם במחזותיו הוא „נתן החכם” שכאמור מופיע בבול הדואר החדש, בו מטיף לסינג לחרות הדת ולסובלנות. אב טיפוס לדמות המרכזית במחזה הוא החכם היהודי משה מנדלסון, שלו הקדיש דואר ברליוז המערבית בול מיוחד.

התאחדות בולאי ישראל הספריה **דואר עברי ב, דיס"א 79 - DISA**

מאת מ. פרצלן

תערוכות

גליון זכרון שהוצא ע"י הנהלת התערוכה

בפתיחת התערוכה צויין כל מוצג במדליה שזכה האוסף (נוהג זה קיים בעוד ארצות). אירועים מיוחדים לא היו במסגרת התערוכה, אולם קבלות פנים, סיורים וארוחות חגיגיות נערכו בשפע ובפאר. ארוחת ה"פלמרו" היתה חגיגית מאוד (כשר) אך בשורות עצמי.

דואר דרום-אפריקה הנפיק בול-זכרון בערך נקוב של 15 סנט בגליונות של 25 בולים עם 15 שבלים (לראשונה בדרום-אפריקה). הונפקה גם מעטפת יום ראשון וחזרת מיוחדת. דואר ישראל שיתף את עצמו בתוצרת מרשימה של שלבי ייצור בולים. כמו כן הוטבעה בירושלים חותמת מיוחדת לכבוד התערוכה, אך למרבה הצער מופיעה בה המלה "דיסא" ב-Z במקום ב-S.

לסיכום אציין פרט מרשים של הפרחת 500 יונים בפתיחת התערוכה, כשכל אחת נשאה איגרת ברכה בצורת דואר יונים, דבר שהיה מקובל בדרום אפריקה, באירועים חגיגיים, משנת 1919. האיגרות הועמדו למכירה לטובת קרן התערוכה.

את רשמי מתערוכת הבולים הבין-לאומית "דיסא" (דואר עברי סאוד אפריקה), שהתקיימה השנה בקייפטאון שבדרום אפריקה, ברצוני לרכז בשלושה חלקים: התערוכה אירגונה והפעולה החברתית (האירוח).

סמל התערוכה הוא משולש, דמוי הבול הדרום אפריקאי הראשון ובתוכו פרד ממשפחת הסחלבים שגדל בסביבת קייפטאון ושמו "דיסא". שם הפרד נקבע כשם התערוכה ואיפיון בשמו את ראשי התיבות של "דואר עברי" (בולי ישראל ארץ הקודש ויודאיקה) ואת "דרום אפריקה" שכללה את בולי הארץ ובולי רודזיה.

בנושאים היהודיים השתתפו בולאים מישראל, דרום אפריקה, ארה"ב, גרמניה, בריטניה ועוד. המוצגים כללו קדומים של א"י, המנדט הבריטי, תקופת המעבר, ישראל, שואה, דואר יהודי בחו"ל, צפת, נהריה, ירושלים, באר-שבע ומיני מחקרים בנושאים אלה. המוצגים היו ברמה טובה, לא פחות ממוצגים בתערוכות גדולות בישראל. הוצגו כ-1200 מסגרות משני סוגים (15 ו-20 דפים). התערוכה רוכזה באולם אחד עגול שקוטרו כ-85 מטר על שטח של כ-600 מ"ר ב"מרכז התקווה הטובה", שהוא בניין חדש לפעולות תרבות. בשולי האולם היו ביתני המנהלה, שירותים בולאיים רשמיים וכ-30 דוכני סוחרים. מחוץ לאולם היו מזנונים ותצוגות של חברות תעופה ותיירות. האולם היה ממוזג והתאורה אחידה ובילתי ישירה.

ההכנות לתערוכה נמשכו כשנתיים. היוזמת היתה אגודת בולאי ישראל-א"י בדרום אפריקה ("קאספיפ") בעזרתה של ההתאחדות המקומית, במלאות ח"י שנים לקאספיפ. בראש ועד התערוכה עמד ד"ר מקס פסה, מחשובי המדענים בדרום אפריקה ואת המזכירות ניהלה הגב' נעמי ביינארט, וקחת במקצועה. התערוכה קבלה את חסותם של ראש ממשלת דרום אפריקה מר בוטה ושגריר ישראל מר אונה. גוסף ליו"ר ההמזכירה, חובתי לציין את פועלם של מר גולדבלט, קנגסון, גאלפ, וונדה-קאר והזוג יידל.

לתערוכה לא היה תקציב רשמי וכל הכסף גויס מקרנות ותרומות. רוב העבודה נעשתה בהתנדבות. השופטים, בראשותו של האקספרט הוותיק רובסון לאו מברייטניה, לא הוגבלו במספר ה"מדליות" השיפוט נעשה ביומיים לפני פתיחת התערוכה ואילו חלוקת הפרסים היתה יומיים לפני נעילתה.

ארבע מדליות זהב ב"פילסרדיקה"

שקל כבול

בימים אלה הופיעו בלשכה הראשית של הקק"ל בולים חדשים — לראשונה הופיע תעתיק של השקל הציוני, שקל הגאולה. בולי שקל הגאולה מופיעים ללא עריך, אולם מחירים 5 ל"י הבול. בול השומר ובול פרומ-קין שהופיעו יחד, נושאים עריך של 1 שקל המופץ לפי לירה השקל.

השקל הוא כינוי לתעודה הניתנת לכל יהודי המשלם דמי חברות שנתיים להס-תדרות הציונית העולמית ומקנה לו זכות הצבעה בבחירות לקונגרס הציוני.

לראשונה הוזכר השקל בתקופת נדודי בני ישראל במדבר. בספר שמות (פרק ל') הוזכר תשלום $\frac{1}{2}$ שקל בעת עריכת מפקד העם. כמובן נקבע שקל כמטבע עובר לסוחר בתקופת המכבים. בתקופת החשמונאים טבעו שקלים מיוחדים ובהם הכתובת: "שקל ישראל" ו"ירושלים הקדושה".

הקונגרס הציוני הראשון (1897) שהיה ער למעמד הסמלי-מסורתי של השקל, קבע שקל אחד כתשלום דמי-חברות בתנועה הציונית. כל לשכה הנפיקה בעצמה את השקל, עד שנקבע בקונגרס הציוני ה-14 (1925) שקל אחיד ששימש בתפוצות ובו נאמר: הציונות שואפת לרכוש מקלט בטוח על-ידי משפט גלוי לעם ישראל בארץ-ישראל (פרוגרמת בזל). כל ציוני מחוייב לקנות שקל אחד בכל שנה. כל השקל למעלה מ-1"ח שנה יש לו הזכות להשתתף בבחירות צירים לקונגרס הציוני הבא. נוסף להיותו מקור הכנסה, שימש השקל כאמצעי חשוב למדוד את דרגת דביקותם של היהודים ברעיון הציוני.

השקל היווה גם סמל לדמוקרטיה בתנועה הציונית ולשוויון הקיים בה בין עני ועשיר ובין גבר לאשה. דוד בן-גוריון קרא בשנת 1934 לשקל "תג האזרחות" של האומה היהודית.

מדליות זהב לישראלים

ארבעת הישראלים שאוספיהם הוצגו בבולגריה בתערוכת "פילסרדיקה 79" צוינו במדליות-זהב ופרסי כבוד: יעקוב קליין מירושלים הציג בולי הונגריה וזכה בפרס כבוד מיוחד ומדליית-זהב (גדולה), באגף כבוד מחוץ לתחרות; אריה קליין — מדליית-זהב על בולי לבנט; פרופסור אילן — מדליית זהב על תולדות הרפואה; ארי סטמפלר — מדליה מוזהבת על אוסף שואה.

בחיפה — תערוכה ארצית

הוועד-הפועל החדש של התאחדות אגודת הבולאים אישר, שתערוכת הבולים הארצית ב-1980 תיערך בחיפה. הוועד-הפועל הטיל על א. סינק, נציג חיפה ב-וועד-הפועל, להתחיל בהכנות לתערוכה זו. יצויין כי זו תהיה תערוכת הבולים הארצית השלישית שתתקיים בחיפה. התערוכה הראשונה היתה בחיפה ב-1952 בשם "תבא". לכבוד תערוכה זו הופיעו אז שני בולי דואר אוויר — מפרץ-חיפה ונוף-כרמל, שצוירו בידי אוטה ואליש. התערוכה הארצית ה-שנייה התקיימה בחיפה בשנת 1964.

תערוכה זו שהוקדשה ליחסי הידידות אפריקה-ישראל נקראה תבא"י (תערוכת בולים — ידידות אפריקה-ישראל 1964). לכבוד תערוכה זו הופיעו גם בול וגם גליון מזכרת שצוירו בידי א. קלדרון. על הבול רואים כלי קישוט אפריקנים ועל גליון ה-מזכרת רואים את סמל התערוכה ובול תבא"י.

ארבעה ל"ברזיליאנה 79"

י. ברק, קומיסר התערוכה הבין-לאומית התימטית "ברזיליאנה 79", שתתקיים בחודש ספטמבר בריו-דה-ז'נירו, מסר על משלוח ארבעה אוספים של ישראלים. התערוכה היא בחסות פי"פ.

הוקם איגוד אספנים תימטיים

בתל-אביב הוקם באחרונה חוג אספנים תימטיים בחסותה של האגודה התל-אביבית לבולאות. החוג קבל את "ברכת הדרך" של נשיא ההתאחדות, מר י. אוק, שגם משתתף בפעולות החוג. מתאם פי"פ לאירגונים תימטיים, מר רודולף תים מגרמניה המערבית איחל הצלחה לחוג והציע עזרה חומרית ואירגונית. מטרת החוג לפעול כאיגוד ארצי במסגרת ההתאחדות וע"י כך לטפח את האספנות התימטית. עד כה התקיימו ארבעה מפגשים ותצוגה של מר ל. בלאו ממקומי החוג.

לראשוני בולי או"ם בגרמנית

כאשר יושלם המרכז ב"דונאופארק" יהיו בו המרכז לאנרגיה אטומית והאירגון לפיתוח התעשייה. אונר"ה (אירגון הסעד לפליטי א"י במזרח הקרוב) יעביר אף הוא מחלקות מסוימות ל"דונאופארק".

כל הבולים החדשים של או"ם יימכרו מעתה בשלושת המרכזים — בניו-יורק, בז'נבה ובוינה. ימי הופעה לבולים חדשים יהיו בהתאם לארץ המוצא של הבולים. להלן מחירי הבולים בסנטים אמריקאיים: 50 גרושים — 4 סנט; 1 שילינג — 7 סנט; 4 שילינג — 32 סנט; 6 שילינג — 46 סנט ו-10 שילינג — 78 סנט.

בולים לאוגנדה המשוחררת

שיחרורה של אוגנדה משלטונו העריץ, בן שמונה השנים, של אידי אמין, צויין עתה באוגנדה בצורת הדפס-רכב מיוחד בנוסח "אוגנדה משוחררת". הדפס-רכב זה נעשה על-גבי בולים מהנפקה קודמת — אחד של 1.5 שילינג שיצא, לרגל יובל ה-25 להכתרת מלכת אנגליה והאחר בן 2 שילינג, שעליו מצוייר פרי האנגוס. הדפס כזה יבוא על כל בולי הסידרה הקבועה.

ב-1 במאי, אחרי הדחתו של אידי אמין, הוצא מן המחזור גליון-הזכרון האחרון של אוגנדה, המראה את תמונת העריץ, שהופיע בגליון לכבוד הכתרת המלכה אליזבת ה-2 שניה. על-גבי הגליון יודפס הדפס-רכב ב-נוסח: "נורמליזציה ביחסים דיפלומטיים". על-גבי תמונתו של אידי אמין יודפס דגל המדינה.

לראשונה בתולדות דואר או"ם יופיעו בולי או"ם בשפה הגרמנית. על-פי הסכם מיוחד, בין ממשלת אוסטריה והאו"ם, ה"מבוסס על הסכם דומה עם ארה"ב ושווייץ, ייפתח בית-דואר מיוחד בבניין "המרכז ה"וינאי הבין-לאומי של האומות המאוחדות והסוכנות הבין-לאומית לאנרגיה אטומית". הבניין, בעל המבנה הארכיטקטוני המיוחד ייחנך באוגוסט השנה וב-24 בו יופיעו שם שישה בולי או"ם, כשהערכים מסומנים ב"שילינגים אוסטריים והביאורים בשפה הגרמנית. על-פי ההסכם יופצו הבולים רק במרכז הוינאי וכל דברי הדואר שיופצו מ"שם יהיו מבוטלים בבולים ודואר אוסטריה יכבדם כאילו היו בולי מדינה ריבונית כל-שהי, החברה באירגון הדואר העולמי.

הסכם כזה נחתם ב-1950 עם ארה"ב לגבי דואר-או"ם מניו-יורק וב-1968 עם שווייץ לגבי דואר-או"ם בז'נבה. ששת הבולים ה"פיעו ב-24 באוגוסט 1979 כשארבעה מהם הודפסו על-פי ציורים שכבר הופיעו בבולי או"ם קודמים, לרבות בול השלום שהופיע ב-1978, בשינוי הערכים והשפה.

שני בולים מתוך השישה הם ציורים חדשים שמתארים את הבניינים של המרכז הוינאי הבין-לאומי החדש. בול אחר צוייר בידי הנריק חלינסקי מפולין (4 שילינג) וזה בן שישה שילינג צוייר בידי צייר הונגרי בשם יוסף ורטל.

כל ששת הבולים הודפסו במהדורה זהה של 3.5 מיליון עותקים, כל בול.

המרכז החדש שוכן כבוד ב"דונאופארק" איזור גנים על שפת הדנובה.

אוסטריה מארחת הרבה כנסים בין-לאומיים ומאז 1955 נעשית פעולה מכוונת להפוך את וינה למרכז בין-לאומי. הרבה ועידות בין-לאומיות התקיימו בווינה, לרבות האחרונה לחתימת הסכם סאל"ט 2 בין ה"נשיא קארטר והנשיא ברוז'נייב.

נושא השנה - שנת הילד הבין-לאומית

גרנדה הנפיקה שתי סדרות — אחת בת ארבעה בולים המתארים ילדים בחברת בעלי-חיים ואחת בת שלושה בולים המתארת תמונות אוטנטיות של ילדים העוסקים בספורט. בסך הכל יהיו, כאמור, הרבה בולים בנושא שנת הילד ולרוב יאופיינו בסמל שנת הילד.

6 יובלות בקפריסין

דואר קפריסין מכין עתה סידרה בת שישה בולי-זכרון לציון שישה יובלות שונים: בול בערך נקוב של 15 מיל יוקדש לאונסקו במלאות 50 שנה ליסודו של המשרד הבין-לאומי לחינוך.

בול בערך נקוב של 25 מיל יוקדש למלאות 20 שנה לאגודת הבולאים בקפריסין.

בול בערך נקוב של 50 מיל לזכרו של לורד קיצ'נר.

75 מיל — שנת הילד הבין-לאומי שהוכרזה על-ידי א"ם.

100 מיל — 25 שנה להתאחדות הכדורגל האירופאית.

125 מיל — יובל ה-75 לרשמי הבין-לאומית (השנה הופיע גם בישראל).

הבולים יופיעו ב-1 באוקטובר וניתן להזמין את כולם על מעטפה אחת במחיר של 440 מיל. הבולים צויירו בידי שני ציירים קפריסאיים, אולם הודפסו בבריטניה בדפוס הריסון, הידוע.

כבר עתה ברור שהשנה יונפקו מאות בולים בנושא ילדים לרגל שנת הילד הבין-לאומית שהוכרזה על-ידי האו"ם. נראה שכל מדינות האו"ם קיבלו על עצמן להנפיק בולים במסגרת המבצע, שמטרתו לעורר את דעת הקהל העולמית למצבם של ילדים בעולם כולו, שרבים מהם עדיין מוכי גורל ומזו-רעב.

הרבה בולים שכבר פורסמו בנושא שנת הילד, אכן מתארים את הילדים במצבם הקשה. הציורים לקוחים בדרך כלל מן האמנות ומתארים ילדים יחפים, רעבים, מפוחדים וכדומה. הציורים שהוכנו במיוחד להנפקת הבולים, מתארים ילדים במצבים לא כל כך מציאותיים, כמו למשל בול שוודי שצויר בידי ילד במסכת גז, בשל זיהום האוויר הקיים שם... בולים רבים אחרים מתארים ילדים משחקים, תוך שימת לב לשיתוף הפעולה ולאחוות רעים וגזעים. במסגרת המבצע יופיעו גם כמה גליונות זכרון.

מדינת ניואה הקטנה שבאוקיינוס השקט הנפיקה סידרה בת 4 בולים על-פי יצירות אמנות של גויה, מורילו, טיצ'יאן ופרנק האלס. ארבעת הבולים מופיעים ב-3 וארי-אציות: א. ארבעה גליונות-זכרון לפי היצירות, כשבכל אחד הוקף ראש ילד בניקוב ונוצר בול-דואר לכל דבר; ב. ארבעת הבולים (רק ראשי הילדים) מופיעים בגליונות-זכרון שמחירו כמחיר ארבעת הבולים (בגליונות הראשונים יש רק בול אחד בכל גליון); ג. ארבעת הבולים כבולים נפרדים.

בטוגו הופיעו שישה בולים, פרי מכחולו של מקסים שמיר מתל-אביב והם מתארים ילדים משחקים וילדים בחברת הוריהם.

אנטיגואה למשל, הנפיקה ארבעה בולים שהודפסו על-פי פוסטרים אמריקאיים של משחקי ילדים שצוירו בידי מרק רובין, צייר ידוע בארה"ב.

מדריך לדואר העברי

בולים. נוכח הפופולאריות הרבה של בולי שוייץ בקרב האספנים, יש לשער, כי גם קטלוג זה יזכה לביקוש מוגבר.

הופיעו דפים לאלבום ישראל

כריכיית הבול המוציאה את אלבום ישראל, הוציאה בימים אלה סידרת דפים לשנת 1978/79, תוספת לאלבום הקיים.

הדפים נועדו לבולים אלה: הרצל, ויצמן, התקוה, ימק"א, עתודה (5.40 ל"י), נוף (20 ל"י), רווחה, מועדים תשל"ט הרב קוק ו- הרב עוזיאל, בן-גוריון וז'בוטינסקי, אמנות האיסלם, המגבית, שערי צדק, פרחי בר, אוסישקין, כצלסון וגורדון, מתנדבי היישוב, חסידי אומות, טכנולוגיה, יום הזכרון, רוטרי, כנס הפועל ושלום.

לכל הבולים כיסים של "הויד" מקורי מתוצרת גרמניה ללא רקע שחור, כי ב- אלבום מופיעים כל צילומי הבולים וב- "הויד" שקוף רואים את תמונת הבול.

בעלי הכריכיה ספרו לנו כי האלבומים מתוצרתם ובמיוחד אלבום היובל לבולי ישראל, מתחרים בשוקי העולם באלבומים דומים אבל יקרים יותר, ונמכרים בהצלחה במדינות העולם, לרבות באוסטרליה הרחוקה.

כריכיית הבול הוציאה גם כריכה נוספת לכרך שני של האלבום, כי הכריכה הרא- שונה מחזיקה בולי 25 השנים הראשונות.

פורסמו מהדורות בולי קק"ל

"מפעל הבולים" של קק"ל פירסם את מהדורות הבולים שהודפסו בתקופת מארס- דצמבר 1978. דפית מזכרת לתערוכת "תביר" — 4,900 גליונות; בול אקולוגיה — 333 אלף; דפית אקולוגיה — 4,940 בול רחל המשוררת — 399 אלף; הנשיא נבון — 425 אלף ו-45 אלף (ירוק). מה- דורות הבולים עוגלו לאלף הקרוב.

בהוצאת המחבר, רפאל לבנת, הופיע ב- ימים אלה מחקר יסודי וממצה על בולי ה- סידרה "דואר עברי", לפי גלופות וטיפוסי שבילים. החוברת, המוגשת עם שפע של איורים ועל נייר מהודר, כוללת הסברים ב- עברית, אנגלית וצרפתית, וכן בגרמנית. ליכותו של רפאל לבנת, שהוא הראשון ה- מגיש לנו בארץ מחקר פילאטלי עצמי מקורי, לאחר שנים רבות של "בצורת" ב- שטח זה, כשכל המחקרים על הבולים ה- ראשונים של מדינתנו נעשים ומוצאים לאור בחו"ל.

עבודתו של לבנת היא ספר-עזר ומדריך חיוני לכל האוספים את הסידרה המפור- סמת משנת תש"ח, ושכה מרובות בה סטיות-ההדפסה המרתקות את האספן ה- רציני והמתחיל כאחד. החוברת כוללת גם מעין טבלת-הערכה לגבי שווי הבולים על- פי נדירותם היחסית.

הופיע "צומשטיין" 1980

בימים אלה הופיע קטלוג "צומשטיין" ל- שנת 1980. הקטלוג הוותיק והמוסמך מכיל את כל בולי-אירופה, מתחילתם ועד סוף 1979 בקירוב. המחירים נקובים בפרנקים שווייצרים והקטלוג מוגש בפעם השניה לאחר 62 שנות-הופעה רצופות, בשני כר- כים: אירופה המערבית ואירופה המזרחית, בגלל ריבוי ההנפקות, ששוב אינו מאפשר הכללת כל הבולים בספר שימושי אחד. ה- קטלוג מכיל שינוי-מחירים משמעותיים לעומת אשתקד. בגלל האינפלציה הפוקדת לא רק אותנו ובגלל עליית שערו של ה- פרנק השווייצרי. הקטלוג הוא ספר-עזר חיוני לכל מי שאוסף את בולי אירופה או ארץ אירופית זו או אחרת.

כן הונפק בהוצאת צומשטיין הקטלוג ה- מיוחד לבולי שוייץ וליכטנשטיין, במהדורת- כיס, שהודפס בצבעים הטבעיים של ה-

מכתבים למערכת

ברצוני להביע מורת רוחי לדרך הפצתם של בולי השלום ובמיוחד, גליונות הזכרון. המחזה שהיה באשנבי השרות הבולאי ב"יום ההופעה", מוטב שלא יחזור שנית. ב"יום ההופעה" היה מחסור במעטפות "יום ראשון", לא היו די אשנבי-מכירה והיו "עיצומים" והפקידים עבדו עד שעה 14.00 בלבד. כתוצאה מאלה היה לחץ עצום על אשנבי-המכירה ואכזבה רבה אצל אלה שלא הספיקו לקנות מבוקשם עד שעה 14.00 ונאלצו לקנות אצל סוחרים, שמכרו אותם פריטים ברווח של מאות אחוזים. למחרת המשיך השרות הבולאי במכירת הבול וגליונות-הזכרון ואפשר היה לצפות שהצבור יקבל זאת בהערכה, כפיצוי על הסבל של "יום ההופעה". ברם התברר, שהשרות הבולאי מכר את גליונות-הזכרון כ-40 יום, ואף עשה תעמולה מיוחדת להפצתו. התוצאה לא איחרה לבוא — בשוק מצויים אלפי גליונות במחיר נמוך מן הנקוב. 10—15 אחוז. לדעתי אסור היה להביא למצב כזה, כי אין זה לכבודו של השלום וגם לא לבריאותה של הבולאות.

ב. יצחק, תל-אביב

מה קרה לקטלוג?

הקטלוג החדש של השרות הבולאי שהופיע הקיץ הוא יפה, אך לוקה בחסר. היפה בו ברור לכל — הוא צבעוני, הוא קריא ומוסמך ואולי יש בו עוד כמה יתרונות. חסרונותיו של הקטלוג, הם בעיקר שניים, אך חמורים מאוד: מדוע הוצאו ממנו פרטים שהיו בו והיו שימושיים מאוד להמוני אספנים. הכוונה לפרטים על מיני כלילים ותאריכי הדפסה של בולים. במקום להשלים הלך השרות הבולאי אל הקל וויתר בכלל על חומר זה וחבל. הדבר השני שלא מובן זה מדוע מוציאים קטלוג צבעוני ויחד עמו תוספת בשחור, שגם היא לא מתיחסת לתקופה שעד להופעת הקטלוג. אני מבין שקטלוג משלימים מדי פעם, אך כאן החסירו, משום מה. מ. יעקובי, תל-אביב

זו טו ת

עלון החוג הבולאי במועצות האזוריות געתון, סולם-צור ונעמן, טרח לאסוף נתונים מאלפים על הפצת בולים בעולם. כמה מן הנתונים נביא כאן:

בשנת 1977 הופיעו בעולם כולו 6850 בולים ועוד 562 גליונות-זכרון. בשנת 1976 הודפסו 7720 בולים ו-673 גליונות-זכרון.

בשנת 1977 חלה ירידה משמעותית בערך הקטלוגי של הבולים והוא פחת לעומת 1976 בכ-25 אחוז. אף-על-פי-כן הסתכם ערכם הכולל של בולי 1977 בכ-200 אלף ל"י.

בבורנדי הופיעו באותה שנה 210 בולים ו-16 גליונות-זכרון במחיר כולל של כ-1400 ל"י(!). להנפקת שיא הגיעה גויאנה — 63 בולים ו-64 גליונות-זכרון בסכום המגיע לאלפים ל"י.

הונגריה לא פיגרה בהרבה והנפיקה 144 בולים ו-12 גליונות-זכרון...

41 מדינות (ארצות) מדפיסות שנת ה'הנפקה בגוף הבול. כ-45 ארצות נוספות מציינות את שנת ההנפקה לא באורח סדיר. כ-140 ארצות וטריטוריות שמנפיקות בולי דואר, מסרבות להדפיס בבוליהם.

יותר מתריסר מדינות הנפיקו בשנת 1977 מעל ל-85 בולים, נוסף לגליונות-זכרון. להלן כמה מאלה:

לוב — 85; מונגוליה — 86; ד.ד.ר. — 87; רומניה — 89; בולגריה — 90; ווייט-נאם — 95; מרכז אפריקה — 101; צפון קוריאה — 107; גיאנה — 110; פראגוואי — 115; ברה"מ — 124; טוגו — 133; ובורנדי — 210.

בולים ראשונים לאסיפה האירופית

רות את הבול הראשון ואת דיוקנו של „אבי הבול“. גם בריטניה תנפיק סידרת בולים לזכרו.

אוסף האומה

אוסף בולי קק"ל של א. גוטקובסקי ז"ל זכה בתואר „אוסף האומה“. עם פטירתו של א. גוטקובסקי ז"ל, מכפר הס, שברשותו היה האוסף היחיד בעולם, הכמעט שלם של בולי קק"ל מ-1902 ועד היום, נרתם מפעל בולי קק"ל לתיכנון תצוגת קבע, וכן אירגון האוסף מחדש והקמת ארכיון ל-בולאים ולחוקרים המעוניינים ללמוד על בולי קק"ל ותולדות הציונות.

עקב סיבוכים משפטיים שונים נבצר מה-קק"ל להתחיל בפעילות מעשית בנושא מורכב זה. לאור הערכות שונות יש להניח כי בקרוב ישוחרר האוסף ו„מפעל הבולים“ יוכל להתחיל בעבודת סידור מחדש ועריכתו של האוסף לתצוגה מתמדת.

יחוסל מלאי בולי קק"ל

מנכ"ל הקק"ל מינה ועדה הכוללת את העוזר למנכ"ל, נציג הוועדה הציבורית, נציג הביקורת, ומנהל מפעל הבולים, אשר נתבקשה להגיש בפניו מזכר הכולל המלצות בדבר עקרונות לביעור בולי קק"ל הנמצאים במלאי. הוועדה דנה בנושא מורכב זה בעיון והגישה למנכ"ל את המלצותיה, בהתאם. עפ"י אישור המנכ"ל ייושמו עקרונות אלה בפועל.

בתשע מדינות אירופיות היה מאורע חשוב — בחירות ישירות, זו הפעם הראשונה, לאסיפה האירופית. הדואר הבריטי הנפיק סידרה חדשה בת ארבעה בולים לרגל המאורע החשוב. עד כה נבחרו חברי האסיפה האירופית מבין בתי הנבחרים במדינות השונות. הפעם נבחרים הנציגים ישירות על ידי הציבור הרחב בתשע המדינות המשתתפות ובתוכן אף בריטניה. הבחירות נערכו ב-7 ביוני השנה, ובבריטניה יה בחרו מליוני מצביעים ב-81 הנציגים הבריטיים לאסיפה האירופית.

הבולים החדשים בערכים 9, 10½, 11 ו-13 פני ציורו בידי האמן סטפורד קליף והודפסו בדפוס האריסון ובניו בלונדון. הבולים מתארים את דגליהן של תשע המדינות המשתתפות באסיפה האירופית. הדגלים צוירו בצורת פתק הצבעה המוטל אל תוך הקלפי. ההבדל בין הבולים הוא בזווית הטלת הפתק אל הקלפי וביד המחזיקה את הפתק בדמות הדגל הצבעוני. חותמת היום הראשון מ-אדינבורו מתארת עפרון שבו על המצביע לציין את נציגיו וכתובת: „בחירות ישירות לאסיפה האירופית“.

שמונה מדינות אחרות המשתתפות באסיפה האירופית ובבחירות הנפיקו בולים לרגל האירוע. מערב גרמניה הנפיקה בול נאה בערך 50 פניג המתאר מבנה בעל תשע צלעות לציין תשע החברות המשתתפות ובצר דגליהן של כל המדינות האלה.

לכבודו של ממציא הבול

ממציא הבול סיר רולנד היל זכה בימים אלה בבולים רבים לציין יום השנה המאה למותו. רולנד היל פנה אל הפרלמנט הבריטי בהצעה להנפיק בול בערך נקוב נמוך. כך נולד בול „הפני השחור“. מדינות חבר העמים הבריטי ציינו את המאורע בשפע סדרות בולים נאות ומגוונות המתא-

TOURO SYNAGOGUE ON STAMP

After 16 years of red tape, bickering and waiting, Touro Synagogue, the oldest standing synagogue in America, may finally get its picture on a commemorative U.S. Postage stamp.

In 1963 the Society of Friends of Touro Synagogue wrote the first of many letters to the U.S. Postmaster General. Two weeks ago, the stamp proposal climbed into the Postal Service category of possible stamp issues.

It may be issued in 1984 or later, if ever.

Touro is a Georgian-style beauty considered one of the finest works of colonial architect Peter Harrison. The 200-year-old structure is a National Historic Site.

The group argued that if the Postal Service can issue Christmas stamps, it can issue one with an historic synagogue.

THE "SHEKEL" INSTEAD OF THE LIRA ON KKL STAMPS

"SHEKEL" OF REDEMPTION

"Shekel" is the name given to a document every Jew receives who pays membership-dues to the World Zionist Organisation, as well as providing voting rights in the elections to the World Zionist Congress.

The Keren Kayameth Leisrael will in the future, issue its stamps with the nominal value of "Shekel", as a symbol of the link with the "Founders" of Zionism, and of the revival of Jewish roots.

The First Zionist Congress, aware of the Shekel's traditional symbolism, instituted it as membership fee. As the various political parties were established within the Zionist Movement, each produced its own Shekel until the 14th Zionist Congress of 1925.

PAPAL ISSUE WITH GOLDA MEIR

Besides the Vatican, Saint Lucia is the only nation to commemorate the most important papal events. Originally this set was to commemorate the life of Pope Paul VI only, but subsequently a new Pope was elected and shortly afterwards died. Pope John Paul I is also commemorated in this set.

- 10c — Pope Paul VI (21 June 1963 — 6 August 1978) & Pope John Paul I (27 August 1978 — 28 September 1978)
- 30c — Pope Paul VI meeting with Anwar Sadat of Egypt in 1976
- 50c — Pope Paul VI with United Nations Secretary General U Thant
- 55c — Historic meeting of Israeli premier Golda Meir and Pope Paul VI in 1973.
- \$2 — Pope Paul VI and Martin Luther King, American Civil Rights Leader.

70th ANNIVERSARY OF "HASHOMER" (1909 - 1979)

"The Hashomer Organisation" was founded at a time of need for Jewish self-defence which arose with the increasing incidence of Arab disputes and rioting against the Jewish settlers in Galilee.

It began in 1907 as the secret organisation "Bar Giora", named after the leader of the battles against the Romans prior to the destruction of the Second Temple.

In 1909, "Bar Giora" became "Hashomer."

The illustrations of this article also contain some of the most important problems a stamp designer has to deal with. Among them I might mention the problem of the size and form of the stamp. A portrait alone, for instance does not suffice to make it a stamp. A number of designs have to be carried out to test different sizes, as well as dozens of colour sketches.

Unaccepted sketch — Gabon

FEDERATION OF ISRAELI PHILATELIC SOCIETIES

President — I. Oko; Vice Presidents — M. Vigodsky, A. Sinek; Secretary — R. Nachum; Treasurer — S. Arzi; Youth and international exhibitions — I. Barrack; Exhibitions — A. Steckel; Press Officer — M. Vigodsky; Expertising — M. Martin; Societies liaison — M. Shesley.

SENATOR HUBERT H. HUMPHREY (Jr.)

Senator Humphrey a leader aware of human rights; devoted supporter of the State of Israel; a good friend of the Jewish People and the Keren Kayemeth Leisrael.

Humphrey was for 30 years a servant of the public. He was Vice-President of the United States for 4 years.

The KKL honoured him with a stamp in 1979.

FORTHCOMING ISSUES NOVEMBER — 6 NEW STAMPS

November will bring us seven stamps devoted to Prominent Figures in Israel's Modern History — 3; Children Paint Jerusalem — 3 and International Year of the Child — 1.

The three prominent figures represented are Arthur Ruppin — Zionist leader, economist and sociologist (IL. 7.00); Joseph Trumpeldor — Zionist leader and fighter (IL. 9.00) and Aaron Aaronson — agronomist and one of the founders of Nili, the underground intelligence service which helped the British in their efforts to end Turkish rule in Palestine.

The three multi-coloured stamps were designed by Z. Narkis.

The series of "Children Paint Jerusalem" depicts three of the prize-winning entries in the competition organized by the Government Information Services in co-operation with the Mayor of Jerusalem and a number of government and public institutions as part of the celebrations to mark the 10th anniversary of the re-unification of the city of Jerusalem. Over 15,000 entries were received from children aged 7—14 from over 40 countries.

The stamps are in denominations of IL. 1.80, IL. 4.00 and IL. 5.00. They were adapted for printing by E. Weishoff and printed by lithography at the Lewin-Epstein press.

Israel, in common with a long list of countries around the world, is commemorating the United Nation's "International Year of the Child" by issuing a special stamp to honour the event. The multi-coloured stamp in a denomination of IL. 8.50, designed by N. Siegler-Eliya, shows a child sliding down a rainbow. It was printed by photogravure.

DESIGNS AND DESIGNERS

Oswald Adler, Tel-Aviv

My favourite subjects are portraits, animal drawings, landscapes and figure compositions. They appear chiefly in those stamps which I have designed for various African countries. But since I came to stamps as an all-round designer with experience in the field of commercial art I used to handle abstract subjects too.

Every artist used to make dozens of sketches for one stamp and has always to take the risk of his work not being approved by the jury. In this article appear some of those sketches, which did not make it. I never throw them away, because I still hope, one day they will turn into postage stamps, one way or the other.

The portrait sketch I prepared for the stamp honouring the memory of our late president Zalman Shazar which was not approved by the jury and which appears in this article, provided the starting point for a series of new stamps, which will shortly be issued by the Keren Kayemet le Israel. One in memory of our late president Mrs Golda Meir (shown in this article) and the second in memory of our first Minister of the Interior, Mr. Yitzhak Gruenbaum. An abstract design, which did not make it, is also to be seen among the illustrations of this article: the sketch for the Centenary of the Jewish National Anthem "Hatiqwa". One of the

many sketches I sent in for the Ben-Gurion stamps is also shown here. It represents our great statesman in profile, inspired by a photograph made by our outstanding Jerusalem photographer Mr. Harris. If it would have been up to me, I would have given preference to this sketch and not to the one that was finally chosen by the jury. All these illustrations prove to what a degree the artist's original artwork is influenced by other factors and how far the art of stamp design is from an entirely independent artwork.

FESTIVALS, HEALTH RESORTS, JEWISH AGENCY JUBILEE

September 4th saw the issue of six new stamps devoted to Festivals 5740 (1979) — 3; Health Resorts in Israel — 2 and the Jewish Agency Jubilee — 1.

The Festival stamps which were designed by A. Glaser, portray three famous Jewish Sages-Craftsmen — men of learning who practised and preached the virtues of combining study with engaging in a craft.

The set consists of three values — IL. 1.80, IL. 8.50 and IL. 13.00 corresponding to the tariffs for an inland letter, an air mail letter to Europe and an air mail letter to America respectively.

The IL. 1.80 value shows Rabbi Meir Ba'al Ha-Ness who earned his living as a scribe while acting as head of the Tiberias Yeshiva. The IL. 8.50 value depicts Rabbi Jehoshua ben Hananiah, an outstanding teacher who worked as a blacksmith, while the IL. 13.00 value is devoted to Rabbi Johanan the Sandal-Maker, one of the outstanding sages of all times.

The two Health Resort stamps, designed by A. Kalderon, are devoted to Israel's Hot Springs which have been famous for their healing properties from the days of the Roman occupation of Palestine.

The IL. 8.00 stamps represents the Tiberias Hot Springs while the IL. 12.00 value represents the Dead Sea Hot Springs.

The stamps, which are multi-coloured, were printed by lithography at the Lewin-Epstein press.

The 50th anniversary of the founding of the Jewish Agency in 1929 is commemorated by a stamp of IL. 10.00 with a symbolic design, the work of D. Cohen.

Holy Land Revenues

A Holy Land revenues study group has recently been formed. Its first object is to prepare a bibliography of all known articles and reference works on the subject, including Turkish fiscals used in the Holy Land, Palestine

British Mandate revenues and Israel revenues. Any reader interested is invited to communicate with the coordinator: Charles F. Mandell, 190 Lincoln Highway, Edison, New Jersey 08817, USA.

ORT IN ISRAEL

ORT (Organization for Rehabilitation through Training) is the Jewish community's pre-eminent vocational training system, active in Israel and twenty-four other countries.

Be on the lookout for an ORT commemorative stamp from Israel ... probably in 1980 ... on the occasion of "100 Years of ORT." The Philatelic Service of the Israel Ministry of Communications and the Israel Union of Graphic Artists have conducted a contest for the best design. As is common practice in Israel, the competition was prominently announced in the daily newspapers.

GPR PUBLICATIONS, INC. — AUCTION INDEX

The Index, which is published monthly, is designed to meet the needs of serious auction buyers, collectors, dealers and investors for up-to-date information on current stamp auction, mail sale and private treaty offerings all over the world.

Some of the valuable features of this first issue of the Index include:

- A list of over 350 auction firms and their addresses, both in the U.S. and abroad
- An analysis of items being offered, by country, a unique feature that will enable the dealer, specialist and investor to rapidly locate items of interest
- A reader's service card to facilitate readers' requests for auction catalogues, information on catalogue subscriptions, etc.

P. O. Box 702, Bayside, N.Y. 11361
U.S.A.

SPECIAL OFFER OF COINS

1 cpl. series coins extremely fine — of Federal Republic of Germany, with legend: BANK DEUTSCHER LÄNDER (very rare, value catalog SCHUN D-Mark 246.—).

Altogether 16 different coins of all 4 mint = D, F, G + J

At the lowest possible price of only 1385.— Cash with order or cash on delivery.

EXCHANGE OF COINS

I give 2 different coins — extremely fine — of Federal Republic of Germany

(value catalog SCHON D-Mark 70.—) or 4 diff. coins of Federal Republic of Germany (value catalog SCHON D-Mark 140.—) in exchange for

Silver coins world-wide of your choice — also manifold — of the same value. Consignment please only per registered letter.

BRIGITTA SCHILLER
STAMPS & COINS — WHOLESALE + RETAIL
Gerichtsstr. G. D-5248 WISSEN/F.R.G.

התאחדות אגודות הבולאים בישראל ת.ד. 2896 תל-אביב

חשבונות והמחאות יש להפנות להתאחדות
חומר מערכתי ומינויים חדשים — למערכת

Fédération des Sociétés
Philatéliques Israéliennes
P.O.B. 2896 Tel-Aviv, Israel

לחברנו

מ. ברנד ומשפחתו

שפע ברכות במלאות לך 70

בה לחי

האגודה התל-אביבית לבולאות

התאחדות אגודות הבולאים בישראל מברכת את אספני ישראל
ואנשי השירות הבולאי בברכת שנה טובה.

Maurice's Stamp Shop

MAURICE VALENTIN

STAMP AUCTIONS

מינויים לבולי חוץ לפי ארצות ונושאים

בולי ישראל וחוץ מכל התקופות

SUBSCRIPTIONS FOR FOREIGN COUNTRIES

AND THEMATICS STAMPS

OLD & NEW STAMPS

ISRAEL & FOREIGN COUNTRIES

STAMP AUCTIONS

מכירות פומביות

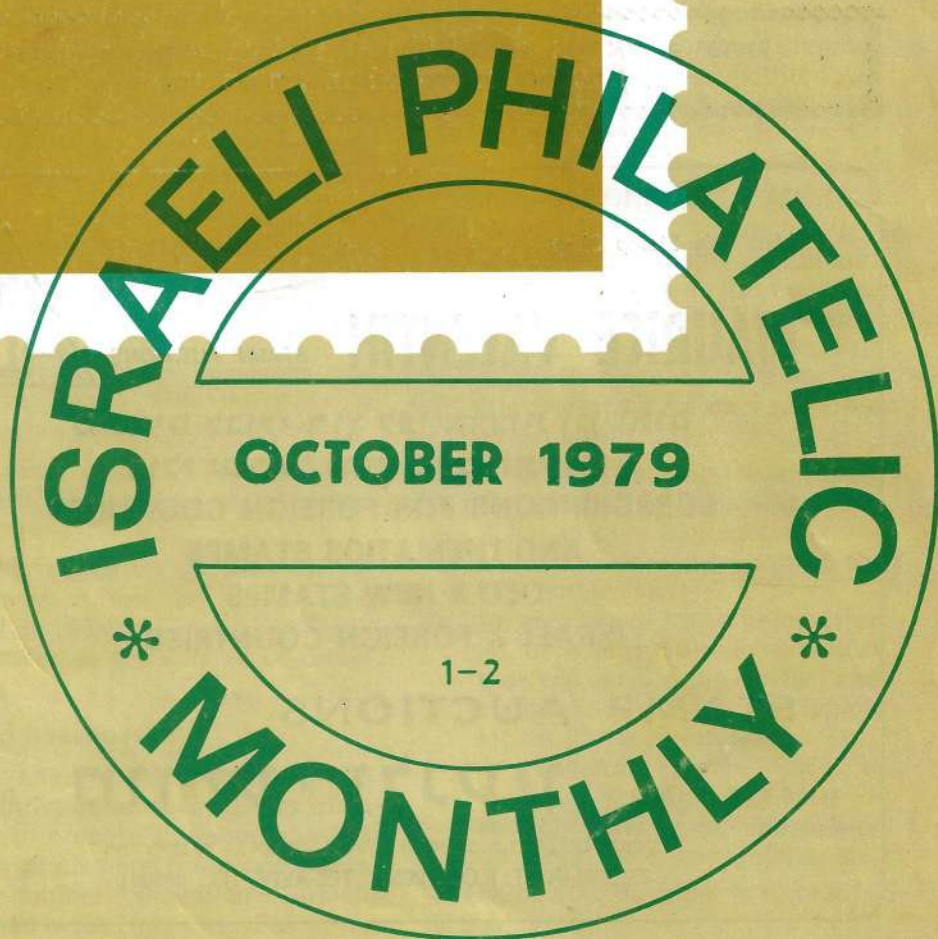
מוריס ולנטין

בולים

רח' ביאליק 25 טלפון 659001 תל-אביב ת.ד. 29527 ישראל

25 BIALIK ST. P.O.B. 29527, TEL-AVIV, TEL: 659001

התאחדות בולאי ישראל
הספריה

ISRAELI PHILATELIC MONTHLY